

Päiväys
22.05.2024

Diaarinumero
786/03.04.04.04.20/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös vesilain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

22.05.2024

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **29.05.2024**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 22.05.2024 nro 671/2024, valitus vesitalousasiassa, pohjaveden ottaminen toisen alueelta, Hanko.

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **22.05.2024 – 28.06.2024**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetyistä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **28.06.2024**.

Datum

22.05.2024

Diarienummer

786/03.04.04.04.20/2022

OFFENTLIG KUNGÖRELSE

Vasa förvaltningsdomstols beslut i ett besvärssärende enligt vattenlagen

Dagen då kungörelsen har publicerats på Vasa förvaltningsdomstols webbplats

22.05.2024

Dagen för delfående av beslutet

Enligt 62 a § 3 momentet i förvaltningslagen anses delfäendet ha skett den sjunde dagen efter publiceringstidpunkten.

Dagen för delfående av beslutet är **29.05.2024**.

Ärende

Vasa förvaltningsdomstols beslut 22.05.2024 nr 671/2024 om besvär i ett vattenhushållningsärende, tagande av grundvatten från annans område, Hangö.

Hur kungörelsen och beslutet hålls offentligt tillgängliga

Denna kungörelse och beslutshandlingen hålls offentligt tillgängliga under tiden **22.05.2024 – 28.06.2024** på Vasa förvaltningsdomstols webbplats på adressen

<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Anvisningar för överklagande och besvärstiden

Anvisningar för hur man överklagar finns i den del av beslutet som gäller överklagande samt i den besvärсанvisning som finns som bilaga till beslutet. Besvärstidens sista dag är **28.06.2024**.

22.05.2024

Dnro 786/03.04.04.04.20/2022

Asia Valitus vesitalousasiassa

Valittajat [REDACTED]

Hakijat [REDACTED]

Päätös, josta valitetaan

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 19.5.2022 nro 144/2022

Aluehallintovirasto on myöntänyt [REDACTED] kiinteistön [REDACTED] omistajina oikeuden pysyttää kiinteistölle [REDACTED] Hangon kaupungin [REDACTED] rakentamansa rengaskaivon osa sekä ottaa kaivosta pohjavettä talousvetenä käytettäväksi sekä kulkemaan kaivon kunnossapitoa ja tarkastuskäyntejä varten toisen maalla.

Aluehallintovirasto on määrännyt kaivoa varten tarvittavasta noin 1,2 m²:n suuruisesta alueesta aiheutuvasta edunmenetyksestä korvauksen määräyksessä 4. Muilta osin [REDACTED] korvausvaatimukset sekä edunvalvontakustannusten korvaamista koskeva vaatimus on hylätty.

Oikeus kaivon pysyttämiseen ja vedenottoon ovat voimassa toistaiseksi.

Vähäisestä pysyvistä käyttöoikeudesta ei ole tarvetta tehdä merkintää kiinteistörekisteriin.

Kiinteistön [REDACTED] omistajien on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia määräyksiä.

Määräykset

1. Kaivon sijaintipaikka on esitetty hakemuksen liitteenä 4 olevassa asemapiirroksessa. Kaivo on rengaskaivo, jonka syvyys on noin 1,35 m ja halkaisija on 1 m. Kaivoa on käytettävä ja hoidettava siten, ettei kenellekään aiheudu tarpeetonta vahinkoa tai haittaa.

2. Kaivosta saa ottaa vettä kiinteistön [REDACTED] tavanomaistakäyttöä varten. Veden tuhlausta on vältettävä.

3. Mikäli kiinteistön [REDACTED] vedensaanti vaikeutuu oikeuden haltijoiden vedenoton johdosta, vedenottoa on vähennettävä siten, että kiinteistön [REDACTED] kohtuullinen vedensaanti turvataan.

4. Oikeuden haltijoiden on yhteisvastuullisesti maksettava kiinteistön [REDACTED] [REDACTED] omistajille kaivon pysyttämistä aiheutuvasta edunmenetyksestä kertakaikkisena korvauksena yhteensä 100 euroa. Oikeuden haltijoiden keskinäisessä suhteessa korvaus jakaantuu 1/3 kullekin henkilölle.

Korvaus on maksettava viimeistään kuukauden kuluttua aluehallintoviraston päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Eräpäivästä lähtien korvaukselle on maksettava vuotuista viivästyskorkoa. Viivästyskoron määrä on korkolain (633/1982) 4 §:n mukaan kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisätynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun muassa seuraavasti:

= = =

Hakijoiden esittämän selvityksen mukaan hakijoiden kiinteistöltä [REDACTED] ei ole saatavissa riittävästi talousvedeksi sopivaa vettä. Kiinteistöllä kallio on lähellä maanpintaa ja lähempänä rantaa sijainneen ensimmäisen kaivon vesi oli suolaista. Pohjaveden pinta on kauempana rannasta syvällä.

Hakijoiden kiinteistöä [REDACTED] palveleva kaivo on noin 35 vuotta sitten rakennettu osin naapurikiinteistön puolelle. Jo kaivoa rakennettaessa on todettu, että halkaisijaltaan yhden metrin suuruinen kaivo saattaa ylittää vähän naapurin rajan. Hakijoiden arvion mukaan syynä ylitykseen on todennäköisesti ollut se, että hyvin lähellä kaivoa on ollut iso mänty, joka on estänyt kaivon rakentamisen kauemmaksi naapurin rajasta. Hakijoiden näkemyksen mukaan kaivosta ja sen käytöstä on rakentamisen jälkeen tehty naapurin kanssa suullinen sopimus. Naapurien näkemyksen mukaan tällaista sopimusta ei ole tehty.

Kiinteistön [REDACTED] alueella voi olla mahdollisesti muitakin uudelle rengaskaivolle tai porakaivolle sopivia paikkoja. Kiinteistön länsipuoli on luokiteltu muuksi vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi. Kiinteistö sijoittuu kuitenkin pohjavesialueen muodostumisalueen ulkopuolelle. Ympäristöhallinnon pohjavesirekisteristä saadun [REDACTED] pohjavesialueen hydrogeologisen kuvauksen mukaan muodostuman maa-aines on pääasiassa hienoa hiekkaa ja hietaa. Alueella pohjaveden rautapitoisuus saattaa vaikeuttaa vedenhankintaa. Hakijoiden edellinen kaivo oli suolainen. Uusien kaivon paikkojen osalta veden määrään tai laatuun liittyy siis epävarmuutta. Sopivien kaivon paikkojen etsiminen aiheuttaa myös kustannuksia. Jopa nykyisen kaivon siirtäminen kokonaan omalle puolelle voisi olla ongelmallista alueella sijaitsevien suurien puiden ja niiden

juuristojen sekä kallioisen ja kivikkoisen maaston vuoksi. Rinteen maasto-olosuhteet käyvät ilmi hakijoiden hakemukseen liittämistä valokuvista.

Hakijoilla on uuden kaivopaikan etsimisestä ja rakentamisesta aiheutuvat kustannukset ja veden saannin epävarmuus huomioon ottaen tarve saada edelleen käyttää osin toisen kiinteistölle rakennettua kaivoa pohjaveden ottamiseen talouskäyttöön.

Kiinteistölle [REDACTED] ei aiheudu hakemuksen ja aluehallintoviraston päätöksen määräysten mukaisesta vedenottamisesta ja kaivon pysyttämisestä kohtuutonta tai korvattavaa häiriötä tai haittaa. Kaivo sijaitsee vain kolmasosaltaan naapurikiinteistön puolella ja kysymys on kaivon huoltoalue mukaan lukien vain noin 1,2 m²:n suuruisesta alueesta. Kaivon maanpäällinen osa on korkeudeltaan noin 0,4 m eikä se sanottavasti erotu maisemassa. Hakijat ottavat vettä pumpulla ja letkulla. Hakijoilla on harvoin tarvetta käydä kaivolla. Veden riittävyys on otettu huomioon määräyksessä 3. Määräyksessä 4 asetettu korvausvelvollisuus on määrätty ottaen huomioon kaivoa varten tarvittavan alueen suuruus. Koska vesilain 4 luvun 4 §:n edellytykset täyttyvät, oikeus kaivon pysyttämiseen ja vedenottamiseen on myönnetty.

= = =

Vastaus kiinteistön [REDACTED] omistajien vaatimuksiin

Naapurikiinteistön [REDACTED] omistajat ovat tuoneet esiin, että vedenotamisoikeuden perustaminen toisen omistamalle alueelle tulee kysymykseen vain siinä tilanteessa, että mitään muuta tyydyttävää vaihtoehtoa veden saamiseksi ei ole olemassa. Vesilain 4 luvun 4 §:ssä ei erikseen mainita, että voidaanko oikeus ottaa pohjavettä toisen kiinteistöltä myöntää myös silloin, jos pohjavettä mahdollisesti olisi saatavilla myös omalta kiinteistöltä. Vesilakia koskevan hallituksen esityksen (277/2009) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan oikeutta ei voitaisi myöntää, jos vedentarve voidaan tyydyttää muulla tavalla. Vuoden 1961 vesilain 9 luvun 4 §:n mukaan oikeuden myöntämisen edellytyksenä oli muun muassa se, että talousvedeksi sopivaa vettä ei kohtuuttomitta kustannuksitta muutoin ole riittävästi saatavissa. Tällaista vaatimusta ei ole nykyisessä laissa. Erkki J.Hollo on teoksessaan Vesioikeus, 2021, s. 242, vesilain 4 luvun 4 §:n soveltamisen osalta arvioinut, että säädetyt kohtuus- ja haitattomuusnäkökohdat huomioon ottaen olisi pyrittävä siihen, että oikeutta ei myönnetä, jos tarve voidaan tyydyttää muulla tavalla. Kuten jo edellä kerrotuista perusteluista ilmenee, aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kiinteistön [REDACTED] omistajien talousveden saanti omalta kiinteistöltä on epävarmaa ja tarve ottaa vettä toisen alueelta on olemassa.

Kiinteistön [REDACTED] omistajien viitattua vesilain 2 luvun 13 §:n käyttöoikeussäännöksiin aluehallintovirasto on todennut, että kyseistä säännöstä voidaan soveltaa tilanteissa, joissa vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset vesitaloushankkeelle täyttyvät.

Nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa oikeus vedenottoon ja kaivon pysyttämiseen on myönnetty yksinomaan vesilain 4 luvun 4 §:n nojalla.

Kiinteistön [REDACTED] omistajien esittämä korvausvaatimus käyttöoikeuden aiheuttamasta haitasta ja häiriöstä vähintään 1 000 euroa/vuosi niin kauan kuin veden ottaminen jatkuu ja takautuvasti alkaen vuodesta 1973 on hylätty. Määrätty 100 euron korvaus on kertakaikkinen korvaus 1,2 m²:öön myönnetyn oikeuden aiheuttamasta edunmenetyksestä. Kaivon osan pysyttämisestä ja veden ottamisesta ei aiheudu muuta korvattavaa haittaa edellä jo esitetyin perustein. Hakemuksen mukaan kaivo on rakennettu noin 35 vuotta sitten eli 1980-luvun lopulla.

Kiinteistön [REDACTED] omistajien esittämä 20 000 euron korvausvaatimus jätevesisäiliön siirtokustannuksista on hylätty. Kiinteistön [REDACTED] jätevesisäiliön mahdollinen siirto kauemmaksi kiinteistön rajasta liittyy maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien säännösten noudattamiseen.

Vesilain 11 luvun 23 §:n 1 momentin mukaan asianosaiset vastaavat omista kuluistaan lupaviranomaisessa, joten [REDACTED] vaatimus edunvalvontakuluista on hylätty. Vesilain 11 luvun 23 §:n 2 momentissa säädetään, että asianosaisella on oikeus saada korvaus kuluistaan, jos hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu hankkeesta korvattavaa edunmenetystä, tai jos kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä. [REDACTED] eivät ole esittäneet joutuneensa ryhtymään tällaisiin erityisiin toimenpiteisiin eikä kulujen korvaamiseen ole muutoinkaan erityistä syytä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

[REDACTED] ovat ensisijaisesti vaatineet, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakijoiden lupahakemus pohjaveden ottamisesta valittajien omistamalta kiinteistöltä sekä tähän ottamiseen liittyvä kulkuoikeushakemus hylätään kokonaisuudessaan.

Toissijaisesti valittajat ovat vaatineet, että valituksenalainen päätös kumotaan vähintään korvauksia koskevalta osalta ja heille määrätään perustetusta vedenotto-oikeudesta sekä kiinteistön käyttöoikeudesta vuosittainen 1 000 euron korvaus vuodesta 1980 lähtien. Valittajat ovat lisäksi vaatineet 20 000 euron korvausta jätevesisäiliön siirtokustannuksista, jos kaivolle perustettu oikeus johtaa viranomaisvaatimukseen säiliön siirtämisestä.

Lisäksi valittajat ovat vaatineet, että hakijat veloitetaan korvaamaan [REDACTED] ja [REDACTED] aluehallintoviraston käsittelyssä antamasta vastineesta aiheutuneet 2 604 euron edunvalvontakulut. Valittajat ovat lisäksi vaatineet, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja hakijat veloitetaan yhteisvastuullisesti korvaamaan valitusasiasta aiheutuvat oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti laillisine korkoineen.

Perustelut

Valittajat ovat perustelleet valitustaan muun muassa seuraavasti:

Aluehallintovirasto on perustanut luparatkaisunsa keskeisimpien lupaedellytysten ”pohjaveden saaminen on erityisen tärkeää” ja ”eikä toimenpiteestä aiheudu näille kohtuutonta häiriötä tai haittaa” osalta ainoastaan hakijan esittämiin väitteisiin, joiden tueksi ei ole olemassa mitään todellista näyttöä.

Hakijat eivät ole tosiasiaissa esittäneet mitään selvitystä kiinteistönsä pohjavesiolosuhteista, vaan ainoastaan ilman näyttöä väittäneet hakemuksessaan, että tilanne heidän kiinteistöllään olisi päätöksen perustelujen mukainen.

Vesilakia koskevan hallituksen esityksen 277/2009 yksityiskohtaisten perustelujen mukaan oikeutta veden ottamiseen ei voitaisi myöntää, jos vedentarve voidaan tyydyttää muulla tavalla.

Vastoin alueen omistajan suostumusta perustetussa vedenottamis- ja kulkuoikeudessa on kysymys vakavasti perustuslaillista omaisuudensuojaa koskevasta loukkauksesta ja tällaisten oikeuksien perustamisen edellytyksiä arvioitaessa sovellettavaksi tulevat ainakin periaatteellisella tasolla myös vesilain 2 luvun 13 §:n yleiset säännökset käyttöoikeuksien perustamisesta. Mainittua lainkohtaa on muutettu lailla 611/2017 lisäämällä vesilain 2 luvun 13 §:n mukaisiin käyttöoikeuden perustamisen edellytyksiin uusi 3 momentti. Muutos käyttöoikeuden perustamista koskevaan sääntelyyn on tehty erityisesti perustuslain omaisuudensuojasäännöksen eli 15 §:n perusteella sen varmistamiseksi, että kysymyksessä on yksityiseen tarpeeseen tarkoitettu sallittu käytönrajoitus eikä pakkolunastukseen rinnastettava käyttöoikeuden perustaminen.

Voi olla tulkinnanvaraista, missä määrin edellä mainittu lainkohta soveltuu suoraan vesilain 4 luvun 4 §:n perusteella myönnettyyn käyttöoikeuteen, mutta ne periaatteet, joita lainmuutoksen myötä tavoitellaan erityisesti perusoikeuksien turvaamiseksi, koskevat yhtä lailla esimerkiksi vesilain 4 luvun 4 §:n 2 momentin säännöstä siitä, ettei myönnetystä oikeudesta ”aiheudu näille kohtuutonta häiriötä tai haittaa”. Jos siis vähäiseenkin alueeseen myönnetty oikeus aiheuttaa huomattavaa haittaa alueen omistajan muun alueen tai omaisuuden käyttämiselle, on perusoikeustulkinnan mukaisesti kysymys kielletystä pakkolunastuksen kaltaisesta käytönrajoituksesta.

Lupaharkinta tulee tässä tapauksessa nähdä oikeudellisesti kaksiosaisena kysymyksenasetteluna, jossa ensin on selvitettävä se, voidaanko haetun pakkotoimen tarve tyydyttää jollain muulla tavalla niin, että pakkotoiminta ei ole aivan välttämätöntä perustaa. Tähän viittaa jo vesilain 4 luvun 4 §:n sanamuoto ”erityisen tärkeää”, joka jo asettaa hyvin korkean kynnyksen veden ottamiselle toisen kiinteistöltä. Hakemus tulee hylätä, koska vesilain 4 luvun 4 §:n edellytys hakijan erityisen tärkeästä tarpeesta vedenotto-oikeuden

perustamiselle ei täyty. Näyttötaakka vaihtoehtoisten vedenottoratkaisujen puuttumisesta on hakijalla.

Hakijat ovat esittäneet ilman teknisiä tai luonnontieteellisiä selvityksiä, että muualta heidän omistamaltaan kiinteistöltä ei ole otettavissa vettä ”kohtuuttomitta kustannuksitta” On huomattava, että valittajien tietojen mukaan samalla rannalla olevista lähinaapureista ainakin seitsemällä kiinteistöllä on 16-24 metrin syvyiset porakaivot, joista saadaan juomakelpoista vettä.

Tosiasiassa hakija on perustellut kaivon nykyistä sijoituspaikkaa osin valittajan kiinteistön alueella vain sillä, että vieressä oleva puu, jota ei ole haluttu kaataa, on määritelty sen sijoituspaikan. Hakijan esittämästä valokuva-aineistosta voi päätellä, että kaivo olisi aivan hyvin voitu sijoittaa kokonaisuudessaan hakijoiden kiinteistölle. Toisaalta voidaan myös todeta, että kaivon rakentamisajankohtana tämä puu on ollut merkittävästi pienempi, eikä sen kaataminen olisi ollut esteenä kaivon sijoittamiselle hakijan omalle kiinteistölle.

Aluehallintoviraston päätöksessä on hakijoiden selvittämisvelvollisuus kokonaan sivuutettu perustelemalla, että ”Sopivien kaivon paikkojen etsiminen aiheuttaa myös kustannuksia.” On käsittämätöntä, että toisen omistamalle kiinteistölle perustettavan pakkotoimen edellytysten selvittämättä jättämistä perustellaan sillä, että tällaisen selvityksen tekemisestä voisi aiheutua luvanhakijalle kustannuksia. Vesilain 11 luvun 3 §:n ja vesiasetuksen 1-3 §:ien säännösten perusteella on selvää, että niiden vaatimusten mukaisen hakemuksen ja sen yhteydessä tehtävien selvitysten hankkiminen aiheuttaa hakijalle kustannuksia. Aluehallintoviraston tekemä tulkinta on siten ilmeisen lainvastainen, kun valituksenalaisen päätöksen perustelujen mukaisesti riittävinä selvityksinä pidetään lähinnä hakijoiden esittämiä arvailuja siitä, että vaihtoehtoisia kaivonpaikkoja ei heidän kiinteistöltään mahdollisesti ehkä tule löytymään.

Vesilain mukainen asiantuntijaviranomainen Uudenmaan ELY-keskus on ilmoittanut lausunnossaan, että hakijakiinteistöllä on saatavilla todennäköisesti pohjavettä ja kaivo voidaan toteuttaa tilalle joko rengas- tai porakaivona. Kun ELY-keskus on tulkinnut, että vedenotto hakijan omalta kiinteistöltä on todennäköisesti täysin mahdollista, estää jo tämä seikka luvan myöntämisen.

Hakemus ei täytä vesilain 4 luvun 4 §:n mukaista veden otto-oikeuden myöntämisen edellytystä myöskään sillä perusteella, että ottamisoikeudesta sekä samalla myönnetystä valittajien kiinteistöön myönnetystä käyttöoikeudesta aiheutuisi rasitetulle kiinteistölle kohtuutonta häiriötä ja haittaa.

Pitää sinänsä paikkansa, että vain osa kaivosta sijaitsee valittajien kiinteistön puolella samoin kuin se, että käyttöoikeusalue on varsin pieni. Aluehallintovirasto ei valituksenalaisessa päätöksessään kuitenkaan huomioimillään tavoin sitä, missä paikassa kaivo sijaitsee suhteessa valittajien vapaa-ajanasantokiinteistön piha- ja oleskelualueeseen. Aluehallintovirastolle

annettuun vastineeseen liitetystä valittajien vapaa-ajanasunnon katolta kuvatusta videosta voi hyvin havaita, että hakemuksen kohteena oleva rengaskaivo sijaitsee aivan valittajien pihapiirin ytimessä grillikatoksen ja terassin välittömässä läheisyydessä. Ensimmäinen videolla näkyvä rengaskaivo on valittajien oma kaivo. Valituksenalaisen päätöksen mukaisten oikeuksien perustaminen aiheuttaisi erittäin suurta häiriötä ja haittaa valittajien vapaa-ajankiinteistön käytölle. Kaivo sijaitsee vain noin 12 metrin päässä loma-asuntorakennuksesta.

Hakijan väite, että kaivolla käydään vain harvoin, ei pidä paikkaansa. Kaivolla on käyty usein asentamassa erilaisia letkuja ja huoltamassa kaivoa. Valittajat ovat kokeneet tämän keskellä oleskelupihaansa tapahtuvan liikkumisen erittäin häiritsevänä. Kaivoa on korotettu päätöksessä mainitusta korkeustasosta (0,4 m maanpinnasta) luvatta yhdellä kaivonrenkaalla toukokuussa 2021, joten rakennelman häiritsevyyttä valittajien pihamaisemassa on lisääntynyt merkittävästi.

Valittajille aiheutuvan haitan ja häiriön välttämiseksi asetetut määräykset 1 ja 2 ovat siinä määrin ylimalkaisia, ettei niitä pystytä tehokkaasti valvomaan.

Valituksenalaisen kaivon sijoituspaikka on myös aiheuttanut valittajien jätevesijärjestelmälle erityisen suuria ongelmia. Hakijoiden valitettua Hangon kaupungin rakennusvalvontaan jätevesisäiliön sijoituspaikasta, on rakennustarkastaja nimenomaan tähän kiistanalaisen kaivon sijaintiin vedoten velvoittanut valittajia siirtämään jätevesisäiliön kauemmas kaivosta siitäkkin huolimatta, että kaupungin ympäristötoimen suorittamassa tarkastuksessa säiliön sijoituspaikasta ei katsottu aiheutuvan riskiä kaivoveden pilaantumiselle. Jos säiliö kaivolle myönnetyn sijoitusluvan seurauksena joudutaan siirtämään, aiheutuu tästä toimenpiteestä valittajille arviolta noin 20 000 euron kustannukset.

Aluehallintovirasto sivuutti päätöksessään tämän jätevesisäiliöön liittyvän todellisen ongelman ja siihen liittyvän korvausvaatimuksen toteamalla, että jätevesisäiliön mahdollinen siirto liittyy maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien säännösten noudattamiseen. Sinänsä näin onkin, mutta silloin kun maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset velvoitteet johtuvat nimenomaan valittajien kiinteistölle pakkotoimin sijoitetun kaivon paikasta on syy-yhteys valituksenalaisella päätöksellä valittajille aiheutetusta merkittävästä haitasta ja vahingosta kiistaton.

Sen lisäksi, että hakijat ovat tehneet ilmeisen perusteettoman pakkotoimista rasitetta koskevan hakemuksen, joka loukkaa vakavasti valittajien perustuslaillisia oikeuksia, on hakemus ollut erittäin puutteellinen erityisesti sen kysymyksen selvittämisen osalta, olisiko hakijakiinteistön vedensaanti mahdollista järjestää jollain vaihtoehtoisella ratkaisulla (vesiasetus 3 § 1 mom 2 kohta). Muutenkin hakemus on vesilain ja -asetuksen säännökset huomioon ottaen ollut selvitysiltään puutteellinen. Tässä tilanteessa valittajien edunvalvontakulujen korvaamiseen on olemassa vesilain 11 luvun 23 §:n 2 momentin perusteella erityinen syy.

Valittajat ovat joutuneet valituksenalaisen lainvastaisen päätöksen seurauksena hyvin räikeästi perusoikeuksien eli omaisuuden suojaan loukkaavan pysyvän pakkotoimipäätöksen kohteeksi, joten olisi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n tarkoittamin tavoin erityisen kohtuutonta, jos valittajien pitäisi pitää valitusprosessista aiheutuneet oikeudenkäyntikulut omana vahinkonaan. Aluehallintoviraston korvausvastuu perustuu siihen, että se on tehnyt ilmeisen lainvastaisen ratkaisun erityisesti hakijan selvitysvelvollisuuden osalta.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Hangon kaupungissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto valituksesta. Luvan hakijoille sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Hangon kaupungille ja Hangon kaupungin rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisille on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Hangon kaupungin ympäristölautakunta Hangon kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen ominaisuudessa on antanut vastineen, jonka mukaan sillä ei ole hakemuksesta huomautettavaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antamassaan lausunnossa todennut, että valituskirjelmässä ei ole esitetty sellaista, mikä antaisi aiheutta muuttaa ratkaisua. Aluehallintovirasto on viitannut ratkaisuunsa ja sen perusteluihin ja todennut lisäksi muun muassa seuraavaa:

Hakemusasiakirjat ovat olleet riittävät ottaen huomioon hankkeen laatu eli se, että hakemuksessa on ollut kysymys vedenotosta tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten. Aluehallintovirasto on käyttänyt ratkaisun perusteena myös ympäristöhallinnon tietojärjestelmän POVET-tietoja. Tietojärjestelmän tietojen mukaan [REDACTED] pohjavesialueen muodostuman maa-aines on pääasiassa hienoa hiekkaa ja hietaa ja alueella rautapitoisuus saattaa vaikeuttaa vedenhankintaa. Lisäksi tulee huomioida se, että kiinteistö sijaitsee pohjavesialueen muodostumisalueen ulkopuolella.

Kuten ELY-keskus on lausunut ja aluehallintoviraston päätöksessä on todettu, kiinteistön [REDACTED] alueella voi olla mahdollisesti muitakin uudelle rengaskaivolle tai porakaivolle sopivia paikkoja. Ottaen huomioon muun muassa päätöksen perusteluissa mainitut epävarmuustekijät ja mahdolliset kustannukset, on harkittu oikeaksi pysyttää rengaskaivon osa kiinteistöjen rajalla ja myöntää vedenotto-oikeus. Valituksenalaisessa päätöksessä mahdolliset kaivon paikan etsimis- ja rakentamiskustannukset on yhdessä vedensaannin epävarmuuden kanssa otettu huomioon arvioitaessa hakijan tarvetta pitää nykyinen kaivo. Vesilain 4 luvun 4 §:n nojalla vedenotto-oikeuden antamisen edellytyksenä on veden riittävyys ja se, ettei

toimenpiteestä aiheudu kohtuutonta häiriötä ja haittaa, mitkä edellytykset tässä tapauksessa täyttyvät.

Määräysten 1 ja 2 osalta määräysten muotoilu on tavanomainen tällaisissa asioissa käytetty, eikä aluehallintoviraston tiedossa ole, että niiden tulkinnassa olisi ollut ongelmia.

Aluehallintovirastoon kohdistettu oikeudenkäyntikuluvaatimus on hylättävä.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut vastineen.

██ ovat antamassaan vastineessa esittäneet, että valitus hylätään. Valituksessa esitetyt korvaus- sekä edunvalvonta- ja oikeudenkäyntikuluvaatimukset on hylättävä.

Valittajat ovat antaneet vastaselityksen.

Valittajat ovat vaatineet, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja hakijat veloitetaan korvaamaan yhteisvastuullisesti myös vastaselityksestä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää valituksen.
2. Hallinto-oikeus hylkää kulu- ja oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Perustelut

1. Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet

Vesilain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden pohjaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen toisen alueella, jos ottaminen ei edellytä 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan lupaa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan oikeus pohjaveden ottamiseen voidaan antaa tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä, yhdyskunnan vesihuollon järjestämistä tai muuta yleistä tarvetta varten taikka sellaista teollista tai taloudellista toimintaa varten, jolle pohjaveden saaminen on erityisen tärkeää. Oikeuden antaminen edellyttää, että vettä riittää edelleen alueen omistajan tai haltijan omiin tarpeisiin sekä alueella asuvien ja siellä sijaitsevien yritysten sekä sinne odotettavissa olevan asutuksen tarpeisiin eikä toimenpiteestä aiheudu näille kohtuutonta häiriötä tai haittaa.

Vesilain 13 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan vesilaissa tarkoitettuna edunmenetyksenä korvataan edunmenetys, joka aiheutuu vesilain nojalla myönnetystä käyttöoikeudesta tai oikeudesta lunastaa omaksi kiinteää tai irtainta omaisuutta. Saman pykälän 3 momentin mukaan käyttöoikeudesta suoritettavaa korvausta määrättäessä on otettava huomioon myös pohjaveden ottomahdollisuuteen perustuva maan lisäarvo.

Vesilain 13 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan edunmenetyksestä, jota tarkoitetaan saman luvun 9 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa, on, jollei 4 momentista tai 12 §:stä muuta johdu, määrättävä täysi korvaus. Korvaus kiinteän omaisuuden tai siihen kuuluvan osan luovuttamisesta tai kiinteään omaisuuteen perustetusta käyttöoikeudesta on määrättävä siten kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977) säädetään, jollei vesilaissa toisin säädetä. Saman pykälän 4 momentin mukaan ojaa, vesijohtoa, vedenottamoita tai viemäriä varten tarvittavan alueen käyttö- tai lunastusoikeudesta aiheutuva edunmenetys korvataan siten kuin 1 momentissa säädetään.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arviointi

Valituksenalaisen päätöksen mukainen rengaskaivo sijaitsee Hangon kaupungin [REDACTED] hakijoiden omistaman kiinteistön [REDACTED] ja valittajien omistaman kiinteistön [REDACTED] välisellä rajalla siten, että noin 2/3 kaivosta on hakijoiden kiinteistön alueella ja noin 1/3 valittajien kiinteistön alueella.

Hakemuksen mukaan kiinteistön [REDACTED] edellinen omistaja on rakentanut kaivon noin 35 vuotta sitten. Kaivosta johdetaan vettä hakijoiden vapaa-ajan käytössä olevalle kiinteistölle [REDACTED] käytettäväksi talousvetenä. Hakemuksen mukaan kiinteistöä käytetään pääasiassa kesäisin, jolloin veden kulutuksen on arvioitu olevan enintään 100 litraa vuorokaudessa.

Hallinto-oikeus toteaa, että veden tarvitsijalla on oikeus tarvittaessa hakea tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten oikeutta pohjaveden ottamiseen toisen alueelta vesilain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisesti. Hakijat ovat aluehallintovirastolle tekemässään hakemuksessa hakeneet oikeutta pohjaveden ottamiseen talousvetenä käytettäväksi ja rengaskaivon pysyttämiseen sekä kulkuoikeutta kaivolle kiinteistöllä [REDACTED]. Asiassa on siten kysymys siitä, täyttyvätkö vesilain 4 luvun 4 §:n 2 momentin mukaiset pohjaveden ottamista toisen alueelta koskevat oikeuden myöntämisen edellytykset.

Asiassa ei ole kysymys vesilain 4 luvun 4 §:n 3 momentin tarkoittamasta veden ottamisesta toisen kaivosta. Koska vesilain 4 luvun 4 §:n 3 momentti ei siten tule sovellettavaksi tässä asiassa, ei asiassa ole merkitystä sillä, että kiinteistön [REDACTED] omistajat eivät ole antaneet suostumusta veden ottamiseen.

Kiinteistöt [REDACTED] ja [REDACTED] sijaitsevat osittain [REDACTED] pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueen ulkopuolella. Karttatarkastelun perusteella hakijoiden kiinteistö [REDACTED] on osin avokalliota ja hyvin puustoista. Asiakirjojen mukaan alueen pohjaveden rautapitoisuus saattaa vaikeuttaa vedenhankintaa. Hakijoiden kiinteistöllä sijainneen aiemman kaivon vesi oli suolaista. Asiakirjoista saatavan selvityksen ja karttatarkastelun perusteella hallinto-oikeus arvioi, että jonkin muun sijaintipaikan löytäminen kaivolle kiinteistön [REDACTED] alueelta olisi lähtökohtaisesti mahdollista, mutta kun otetaan huomioon alueen maasto-olosuhteet ja veden laatuun liittyvät epävarmuustiedot uuden kaivon paikan löytäminen kiinteistön [REDACTED] alueelta olisi ongelmallista. Kiinteistöllä [REDACTED] on siten tarve ottaa pohjavettä osittain kiinteistöllä [REDACTED] sijaitsevasta kaivosta. Hallinto-oikeus katsoo, että asiassa on tarpeellisessa laajuudessa selvitetty mahdollista uuden kaivon paikkaa, kun otetaan huomioon alueen maasto-olosuhteet ja tiedot alueen yleisestä vedenhankinnasta ja kiinteistön vedenkäytöstä. Aluehallintovirastolla on ollut vesilain 11 luvun 3 §:ssä ja vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetyt selvitykset käytettävissään sen ratkaistessa hakemusta.

Kaivosta on otettu vettä yli 30 vuotta eikä siitä ole aiheutunut veden riittämättömyyttä [REDACTED] kiinteistöllä. Veden riittävyys turvaamiseksi aluehallintoviraston päätöksessä on annettu määräykset 2 ja 3. Veden riittävyys [REDACTED] kiinteistön omistajien nykyisiin ja odotettavissa oleviin tarpeisiin on siten turvattu vesilain 4 luvun 4 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla. Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella hallinto-oikeus arvioi, että hakemuksen ja aluehallintoviraston päätöksen määräysten mukaisesta veden ottamisesta kiinteistön [REDACTED] tarpeisiin ja kaivon pysyttämistä sekä kulkuoikeudesta kaivolle ei aiheudu kohtuutonta häiriötä tai haittaa kiinteistön [REDACTED] omistajille. Edellä olevan perusteella vesilain 4 luvun 4 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset pohjaveden ottamiseen ja kaivon osan pysyttämiseen kiinteistöllä [REDACTED] täyttyvät. Siltä osin kuin valituksessa on esitetty, että vedenotto-oikeuden myöntäminen edellyttäisi, että veden ottaminen olisi hakijalle erityisen tärkeää, hallinto-oikeus toteaa, että vesilain 4 luvun 4 §:n 2 momentin sanamuodon mukaisesti kyseinen edellytys ei koske pohjaveden ottamista tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten.

Hankkeen laatu ja laajuus huomioon ottaen päätöksessä annetut määräykset ovat vesilain 4 luvun 6 §:n mukaisesti riittävät.

Valituksessa on esitetty, että asiassa tulisi sovellettavaksi vesilain 2 luvun 13 §:n säännökset käyttöoikeuden perustamisesta. Tältä osin hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalaisessa asiassa käyttöoikeuden myöntäminen ei perustu vesilain 2 luvun 13 §:n käyttöoikeussäännöksiin, vaan käyttöoikeus on perustettu aluehallintoviraston päätöksessä vesilain 4 luvun 4 §:n nojalla. Siltä osin kuin valituksessa on viitattu vesilain 2 luvun 13 §:n muutokseen (611/2017), hallinto-oikeus toteaa, että kyseisen muutoksen yhteydessä ei ole muutettu vesilain 4 luvun 4 §:n säännöstä. Hallituksen esityksessä

vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi (HE 262/2016 vp) on vesilain 4 luvun 4 §:n käyttöoikeussäätelyn perustuslainmukaisuuden osalta todettu seuraavaa: ”Säännös turvaa vesihuollon järjestämistä. Kun otetaan huomioon se, että alueen omistaja ei vesilain 2 luvun 1 §:n mukaan omista pohjavesiesiintymään sisältyvää vesiainetta, vaan vallitsee sitä, voidaan säännökseen sisältyvää omistajan käyttövapauden rajoitusta pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä tarpeena. Vedenoton luvanvaraisuuskynnyksestä johtuen 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetut hankkeet ja niiden toteuttamisen edellyttämät käyttöoikeudet ovat vähäisiä.” Edellä olevan perusteella hallinto-oikeus katsoo, että valituksenalainen aluehallintoviraston päätös ei ole perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaisen omaisuuden suojan vastainen.

Kaivosta ja sen käyttämisestä ei ennalta arvioiden aiheudu muuta vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä kuin käyttöoikeuskorvaus, joka on määrätty korvattavaksi määräyksessä 4. Hallinto-oikeus arvioi, että määrätty korvaus on riittävä.

Korvausvaatimusta kiinteistöllä [REDACTED] olevan jätevesisäiliön mahdollisista siirtokustannuksista ei voida käsitellä ja ratkaista tämän vesilain mukaisen vedenottoasian yhteydessä.

Kun otetaan huomioon valituksessa esitetyt vaatimukset ja niiden tueksi esitetyt seikat sekä asiassa saatu selvitys, ei aluehallintoviraston päätöksen kumoamiselle tai muuttamiselle ole perusteita.

2. Kulut aluehallintovirastossa ja oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa

Vesilain 11 luvun 23 §:n 1 momentin mukaan asianosaiset vastaavat omista kuluistaan lupaviranomaisessa. Saman pykälän 2 momentin mukaan asianosaisella on oikeus saada korvaus kuluistaan, jos hänen on ollut tarpeen ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin osoittaakseen, että hänelle aiheutuu hankkeesta korvattavaa edunmenetystä, tai jos kulujen korvaamiseen on muutoin erityistä syytä.

Asiassa ei ole esitetty vesilain 11 luvun 23 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä vesilain 11 luvun 23 §:n 1 momentin mukaisesta pääsäännöstä poikkeamiselle. Näin ollen valittajien vaatimus aluehallintovirastossa aiheutuneiden kulujen korvaamisesta on hylätty.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan. Saman pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaiselle.

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittajat joutuvat pitämään oikeudenkäyntikulunsa hallinto-oikeudessa vahinkonaan. Aluehallintovirastoon kohdistetun oikeudenkäyntikuluvaatimuksen osalta hallinto-oikeus toteaa lisäksi, ettei oikeudenkäynti ole aiheutunut viranomaisen virheestä.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Hangon kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voi hakea muutosta valittamalla.

Päätöksen tiedoksiantaminen

██████████ on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille ██████████. Ilmoitusvelvollinen on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom ja 68 §).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli **viimeistään 28.6.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pertti Piippo ja Raija Uusi-Niemi sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Juha Väisänen.

Esittelijä Antti Ämmänkoski

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden
asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu

[REDACTED] oikeudenkäyntimaksu 270 euroa

Asiamies ja prosessiosoite:

[REDACTED] Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy
(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)

Jäljennös maksutta

[REDACTED] asiakumppaneineen

Hangon kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Hangon kaupungin rakennusvalvontaviranomainen

Hangon kaupunginhallitus

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvaratEtelä-Suomen aluehallintovirasto /
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>